کۆرس بووکی بابەتی (فەلسەفەی زانست)

م.ی. بەختیار کەریم

پێشەکیی

فەلسەفەی زانست یەکێکە لە لقەکانی فەلسەفە کە پەیوەندیی بە بوارەکانی دەرەوەی فەلسەفەوە هەیە. بەگشتی فەیلەسوف و زانستکاران کۆک نین لەسەر سروشتی فەلسەفەی زانست. تەنانەت ئەوانەش کە بەخۆیان دەڵێن فەیلەسوفی زانست کۆک نین لەسەر بابەتەکانی ئەم بوارە تایبەتمەندە. بۆ نموونە گفتوگۆیەکی بەناوبانگ هەیە لەنێوان (ستیڤن توڵمین) و (ئێرنست ناگڵ) لەسەر ئەوەی ئایا پێویستە فەلسەفەی زانست بریتی بێت لە توێژینەوە لە دۆزینەوە زانستییەکان یان توێژینەوە و لێکدانەوەی چەمکەکانی لۆجیک (یان فەلسەفە بەگشتی). واتا هەندێک بۆچوون هەیە کە دەڵێن پێویستە فەلسەفەی زانست وەک بوارێکی زانست بخوێنرێت و بەپێی کەرەستە و میتۆدەکانی زانست کاربکات نەک فەلسەفە.

فەلسەفەی زانست هەوڵ دەدات وەڵامی ئەم پرسیارانە بداتەوە:

1. تایبەتمەندییەکانی توێژینەوەی زانستیی چین؟ چی توێژینەوەی زانستیی لە لێکۆڵینەوەی ئاسایی جیادەکاتەوە؟
2. پێویستە زانستکاران پابەندبن بە چ ڕێکارێکەوە لەکاتی توێژینەوە لە سروشت؟
3. مەرجەکانی روونکردنەوەی زانستیی دروست چییە؟
4. پێگەی عەقڵیی ڕێسا و پرنسیپە زانستییەکان چین؟ **جیاوازی نێوان زانستکاریی (کردنی زانست) و بیرکردنەوە لە زانست، یان پراکرتیکی و تیۆریی.**

ئامانج

ئامانج لەم کۆرسە ئاشناکردنی قوتابیە بەو دیبەیتانەی لەسەر پەیوەندیی نێوان فەلسەفە و زانست هەیە. قوتابی تێدەگات لەوەی پێشکەوتنە زانستییەکان چ کاریگەرییەکیان دەبێت لەسەر جیهانبیی و چەمک و چوارچێوە فەلسەفییەکان. هاوکات پێشکەوتنە فەلسەفییەکان بەدرێژایی مێژوو کاریگەرییان هەبووە لەسەر ئاراستەی زانست. هەروەها قوتابی ئاشنا دەبێت بە میتۆدی زانستیی بۆ توێژینەوە و جیاکردنەوەی توێژینەوەی زانستیی لە گەندەزانست و بانگەشەی ئایدۆلۆجی و ئایینیی بەناوی زانستەوە.

هەڵسەنگاندن

قوتابی دوو تاقیکردنەوەی وەرزیی لە کۆتایی هەر وەرزێکدا ئەنجام دەدات. هەر تاقیکردنەوەیەک پانزە نمرەی لەسەر دەبێت. چالاکیی ناوپۆل و ئەرکە رۆژانەییەکان پێنج نمرەی لەسەر دەبێت. لەسەدا شەستی نمرە سەدییەکە لەسەر تاقیکردنەوەی کۆتایی ساڵ دەبێت.

<u>وەرزی یەکەم</u>

<u>هەفتەی یەکەم</u>

ناساندنی بابەتی فەلسەفەی زانست بە قوتابیان و پێشکەشکردنی کۆپیەکی (کۆرس بووک)ی بابەتەکە و لیستی سەرچاوەکان.

چالاکیی: پرسیار و وەڵام لەسەر پەیوەندیی نێوان فەلسەفە و زانست. چی زانستە و چی زانست نییە؟

ئەرک: پەیوەندیی نێوان زانست و فەلسەفە چییە؟

<u>هەفتەی دووەم</u>

پێناسەی فەلسەفەی زانست.

مێژووی فەلسەفەی زانست وەک بوارێکی فەلسەفە.

چالاکیی: کاری گروپ لەسەر پەیوەندیی نێوان فەلسەفە و زانست.

<u>هەفتەی سێیەم</u>

مێژوو و فەلسەفەی زانست

ئەرستۆ

<u>هەفتەی چوارەم</u>

کاریگەری پێشکەوتنە زانستییەکان لەسەر چەمکە فەلسەفییەکان.

بەتلیمۆس

کۆپەرنیکۆس

<u>هەفتەی پێنجەم</u>

بنەما فەلسەفییەکانی زانست.

<u>هەفتەی شەشەم و حەوتەم</u>

پەیوەندی نێوان زانست و لۆجیک.

پەیوەندیی نێوان زانست و تیۆری زانین.

پەیوەندیی نێوان زانست و میتافیزیک.

چالاکیی: پەیوەندی/دژیەکی نێوان زانست و میتافیزیک.

هەفەی هەشتەم

بونیادی مەعریفەی زانست

هەفتەی نۆیەم

فرانسیس بەیکن

چۆنێتی بەدەستهێنانی مەعریفەی زانستی.

هەفتەی دەیەم

میتۆدە فەلسەفییەکان بۆ بەدەستهێنانی مەعریفەی زانستیی.

هەفتەی یازدەیەم

ئیندەکشن، دیدەکشن و رێسا زانستییەکان.

هەفتەی دوازدەیەم

پێداچوونە و دەرئەنجامەکانی بەشی یەکەم

هەفتەی سیانزەیەم

تاقیکردنەوەی وەرزی یەکەم

وەرزی دووەم

هەفتەی یەکەم

ئاراستە مۆدێرنەکانی فەلسەفەی زانست

هەفتەی دووەم

کۆڕی ڤییەنا

هەفتەی سێیەم

کارل پۆپەر

هەفتەی چوارەم

بونیادی شۆڕشە زانستییەکان

<u>هەفتەی پێنجەم</u>

تۆماس کون

<u>هەفتەی شەشەم</u>

ئیمری لاکاتۆش

<u>هەفتەی حەوتەم</u>

ریالیزم و دژەڕیالیزمی زانستی

<u>هەفتەی هەشتەم</u>

گۆڕانی تیۆریی

<u>هەفتەی نۆیەم</u>

فرەمۆدێلی و میتۆدی زانستەکان

<u>هەفتەی دەیەم</u>

زانست و فەلسەفەی سەردەم

<u>هەفتەی یازدەیەم</u>

پێداچوونەوەی وەرزی دووەم

<u>هەفتەی دوانزەیەم</u>

تاقیکردنەوەی وەرزی دووەم